

DISEMINACE DAT A MEDIÁLNÍ PREZENTACE STATISTIKY

ČSÚ je rozpočtovou organizací, a tak výdaje spojené se sběrem, zpracováním a zveřejňováním údajů jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Z toho důvodu jsou všechny standardní produkty v elektronické podobě poskytovány zdarma, stejně jako veškeré další informace zveřejněné na webových stránkách ČSÚ, které každý den navštíví více než 7,5 tisíce uživatelů.

Typickým uživatelem je student, který stráví na webu pět minut a prohlédne si pět stránek. Roční počet unikát-

ních návštěvníků dosahuje 1,2 milionu.

Musí-li úřad vynaložit na výstup další práci či výdaje (spojené např. se speciálními výběry dat, tiskem, kopiemi, faxem apod.), požaduje od uživatelů úhradu. Ta je příjmem státního rozpočtu.

Hlavním kanálem, kterým se dříve k veřejnosti dostávaly statistické informace, byly tištěné publikace.

Po roce 1990 vzniklo ve statistickém úřadě pracoviště informačních služeb. Od samého začátku, kdy mělo jen několik málo pracovníků, až do současnosti poskytuje

informace širokému spektru uživatelů.

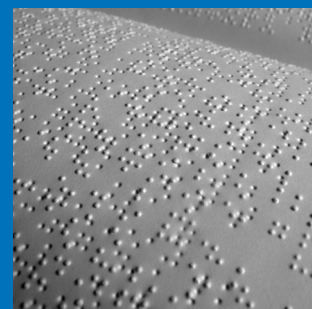
Na informační služby ČSÚ, které fungují v ústředí i ve všech krajských pracovištích, se ročně obrátí průměrně 23 tisíc uživatelů.

V roce 2011, kdy se konalo SLDB 2011, ale počet dotazů stoupl na 30 tisíc.

Základ pro poskytování informací tvořil na počátku Ediční plán – seznam všech publikací, jejichž vydání bylo plánováno na následující rok. S rostoucím významem elektronických výstupů Ediční plán přerostl v Katalog produktů, který obsahuje všechny výstupy

úřadu – tištěné, elektronické i webové.

Statistické informace jsou poskytovány tak, aby byla zajištěna jejich relevance, včasnost, dochvilnost a zároveň jejich dostupnost, srozumitelnost, soudržnost a srovnatelnost.

WEBOVÉ STRÁNKY ČSÚ

První verzi webových stránek spustil ČSÚ v roce 1996. Od té doby se několikrát zásadně změnila jejich podoba. Zpočátku prezentaci tvořilo jen pár stránek, na nichž byly základní informace o úřadu. V současné době web ČSÚ obsahuje několik stovek tisíců dokumentů a každý den přibývají nové v podobě rychlých informací, časových řad, analytických publikací, aktuálních údajů v databázích a dalších výstupů ČSÚ. Kromě češtiny je webová prezentace k dispozici i v anglické mutaci. Aby stránky odpovídaly očeká-

vání a potřebám uživatelů, probíhá každoročně u uživatelů statistických dat testování spokojenosti se službami ČSÚ. Dotazníky jsou distribuovány prostřednictvím webu, v tištěné podobě jsou v době šetření k dispozici v budovách ČSÚ a zasílají se také jako příloha e-mailu uživatelům, kteří se v době šetření obrátili na pracovníky informačních služeb s konkrétním požadavkem. Z výsledků ankety vyplývá, že spokojenost uživatelů je na velmi dobré úrovni a předkládané údaje a výstupy jsou srozumitelné.

Téměř devět z deseti uživatelů získává statistická data právě prostřednictvím webu ČSÚ.

Český statistický úřad se zařadil mezi první instituce v ČR, které začaly svá data na internetu poskytovat formou tzv. otevřených dat. Ta jsou zpřístupněna způsobem, který neklade zbytečné technické či jiné překážky jejich dalšímu využití. V současné době jsou ve formátu otevřených dat k dispozici volební výsledky, výsledky SLDB 2011 a data Evropské unie.

WEB ČSÚ JE PŘÍSTUPNÝ I NEVIDOMÝM

Od roku 2007 jsou webové stránky přístupné i lidem s problémy zraku a nevidomým. Speciální čtečky totiž umožňují převedení textů do hlasového záznamu. Internetová prezentace ČSÚ byla úspěšně podrobena testování Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých a odpovídá stupni AA podle mezinárodní metodiky WCAG 2.0.

ČSÚ TWEETUJE

Dne 1. dubna 2011 spustil ČSÚ svůj účet na sociální síti Twitter s účtem @statistickyurad. První zpráva byla: „I když je dnes apríl, věřte nám. Český statistický úřad oficiálně spouští svůj účet na Twitteru. Sledujte vše zajímavé ze světa statistiky!“ Týdně pošle ČSÚ dva až tři tweety a má více než 5 tisíc odběratelů.

ČSÚ NA SLIDESHARE

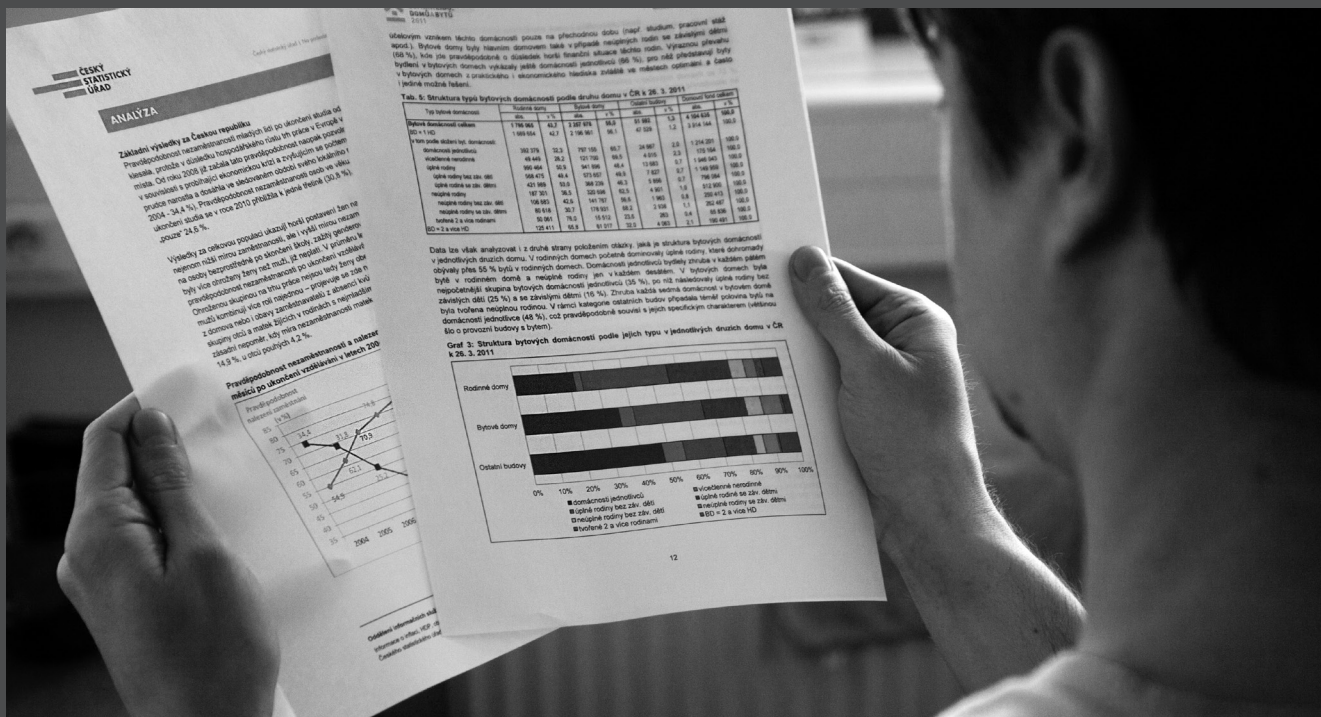
Kromě Twitteru má ČSÚ také svůj účet na Slideshare: <http://www.slideshare.net/statistickyurad>, kde zveřejňuje prezentace z tiskových konferencí a zajímavé infografiky.

ZASÍLÁNÍ AKTUALIT

Zájemci o novinky z ČSÚ si mohou objednat zasílání Rychlých informací, analýz a komentářů, tiskových zpráv a právě vydaných publikací prostřednictvím RSS kanálů. O novinkách právě vydaných i plánovaných rovněž informuje Newsletter ČSÚ, který je od roku 2014 zájemcům rozesílán jednou týdně.

EVROPSKÁ STATISTIKA

ČSÚ je provozovatelem národního centra pro podporu uživatelů, kteří hledají či pracují s evropskými statistickými informacemi. Zřizovatelem tohoto centra pod názvem European Statistical Data Support (ESDS) je Eurostat. Centrum odpovídá na telefonické, e-mailové i písemné dotazy týkající se statistických dat o Evropské unii, publikací, databází a použité metodiky.

OTEVŘENÁ DATA

ČSÚ nabízí od roku 2012 „otevřená data“. Jsou to informace a data bezplatně a volně dostupná na internetu ve strukturované a strojově čitelné podobě. Na svých webových stránkách ČSÚ zpřístupnil nejdříve volební výsledky za rok 2012 a postupně také výsledky dalších voleb a Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

RYCHLÉ INFORMACE

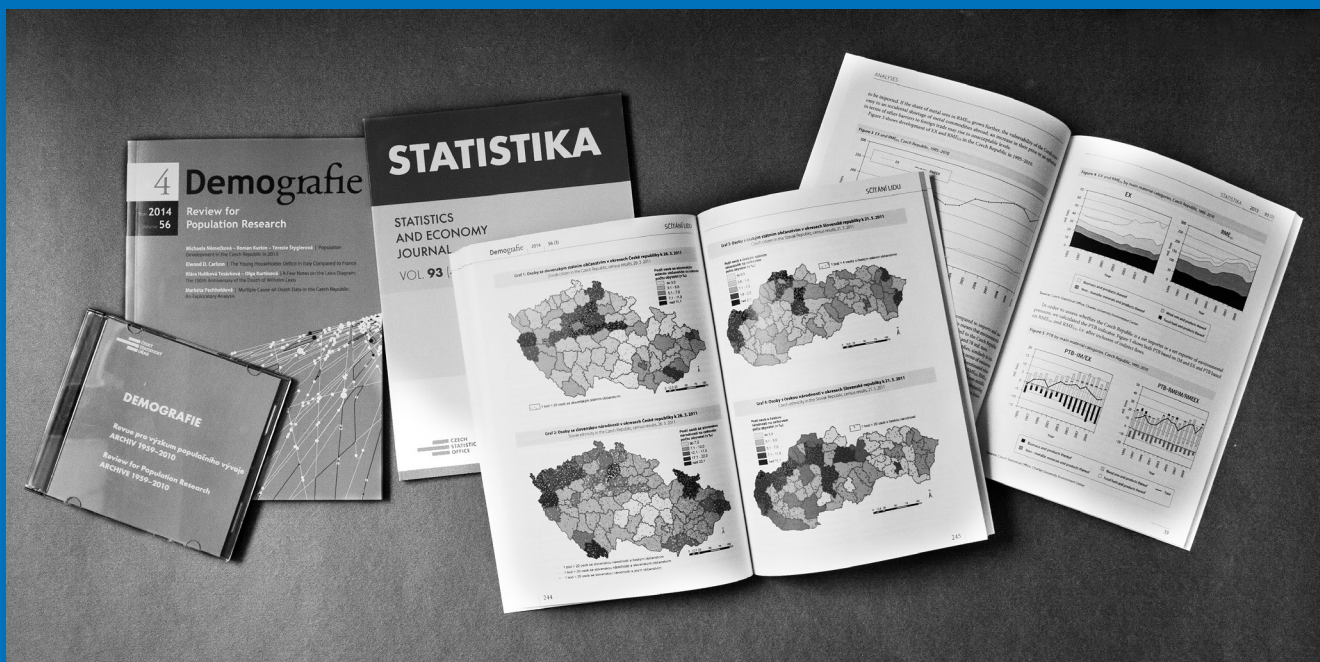
Nejdůležitější statistické ukazatele (HDP, inflace, mzdy aj.) vychází v podobě tzv. Rychlých informací podle přesně stanoveného kalendáře, který se zveřejňuje rok předem. Rychlé informace se objeví na webu ČSÚ vždy v 9.00 hod. určeného dne. To zajišťuje rovný přístup k důležitým informacím pro všechny zájemce.

TISKOVÉ ZPRÁVY

Jde o aktuální informace o důležitých akcích (např. tiskových konferencích), vybraných statistických produktech a o zásadních událostech, které souvisí s ČSÚ. Jsou jako základní nástroj media relations rozesílány především do médií a uveřejňovány na webových stránkách ČSÚ.

ANALÝZY, KOMENTÁŘE, ČASOVÉ ŘADY

Analýzy a komentáře jsou oblíbené produkty ČSÚ, které neprezentují zjištěné statistiky pouze formou číselných tabulek, ale doplňují je textem, dávají dohromady souvislosti z různých oblastí statistiky a detailně popisují jejich vývoj. Vybrané statistické údaje jsou chronologicky uspořádané do časových řad, které jsou plně metodicky srovnatelné.

STATISTIKA: STATISTICS AND ECONOMY JOURNAL

Je recenzovaný vědecký časopis vydávaný Českým statistickým úřadem od roku 1964. Strategickým cílem periodika je tvořit platformu umožňující národním a mezinárodním statistickým a výzkumným institucím prezentovat pokrok a výsledky komplexních analýz z oblastí ekonomické, sociální a environmentální. Unikátnost časopisu spočívá v jeho prvotním zaměření na prezentaci kvalitních analytických

výstupů, které jsou součástí podpory rozhodovacích procesů, a originálních metodik v oblasti statistiky. Vychází 4x ročně pouze v anglické verzi. Navazuje na Československý statistický věstník, který začal úřad vydávat již v roce 1920.

DEMOGRAFIE

Je jediným recenzovaným odborným demografickým časopisem v ČR s tradicí od roku 1959. Zveřejňuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí. Poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních cenů. Vychází 4x ročně, z toho jednou v anglické verzi.

Časopis Demografie na konci roku 2014 obdržel doporučení k opětovnému zařazení na seznam vědeckých periodik registrovaných v bibliografické a citační databázi Scopus.

STATISTIKA&MY

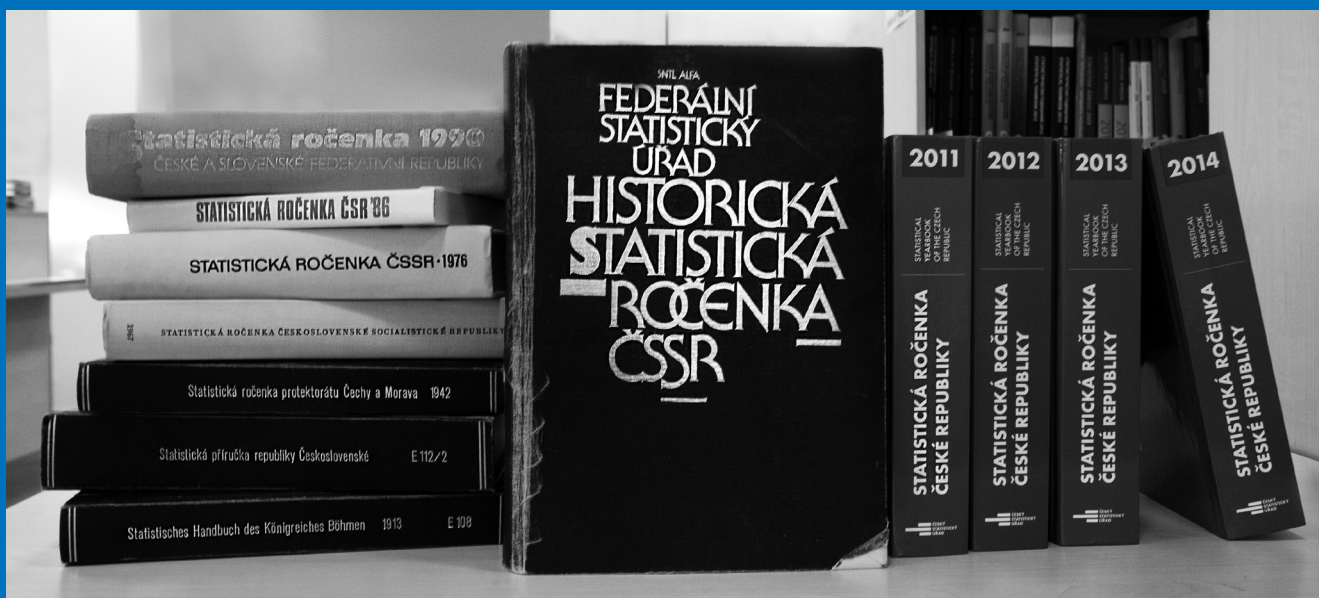
Časopis Statistika&My začal vycházet v lednu 2011 a nahradil věstník Zpravodaj ČSÚ. Měsíčník informuje o aktuálním dění v Českém statistickém úřadě. Přináší analýzy, komentáře, výsledky statistických šetření realizovaných a organizovaných ČSÚ, statistické údaje o ČR a o jejích obyvatelích včetně mezinárodního srovnání. Uveřejňuje informace o ediční činnosti úřadu, odborných úspěších pracov-

níků, o seminářích a akcích, na nichž se ČSÚ podílí, i o dalších aktivitách. Kromě tištěné verze byl časopis od počátku své existence zveřejňován také na webu ČSÚ. Nejprve v podobě pdf souboru, od roku 2013 v html podobě a od roku 2014 již má vlastní internetové stránky www.statistikaamy.cz. Od roku 2014 vychází také v tabletové verzi pro iOS a Android. Ve své relativně krátké historii získal časopis Statis-

tika&My řadu ocenění. V roce 2013 se v soutěži PR klubu Zlatý středník umístil na třetím místě v kategorii nejlepší časopis státní, veřejné a neziskové sféry. V únoru 2014 zvítězil v prvním ročníku Fénix content marketing v kategorii Časopisy státní správy, veřejného a neziskového sektoru.

NÁZOR POROTY

Názor poroty soutěže Fénix content marketing:
„Zajímavý obsahově a graficky, všestranná využitelnost. Atraktivní zpracování. Edukativní charakter. Odborné téma a odborný styl zpracované tak, aby mohl být využitelný širokou škálou příjemců. Popularizace statistických výsledků. Zpracování dat a infografiky. Kvalitní tisk a celé vyznění. Úroveň textů se zbavila administrativního patosu.“

ROČENKY A PUBLIKACE

Ročenky jsou významné publikace ČSÚ s ročními údaji z vybraných oblastí statistik. Kromě Statistické ročenky České republiky, která za aktuální státní útvar vychází již od roku 1920, nikoliv však v nepřerušované časové řadě, vycházejí i ročenky jednotlivých krajů. Dlouhou tradici mají také demografické ročenky, které pod starším názvem Pohyb obyvatelstva obsahují údaje již za rok 1919. V současné době vydává ČSÚ nejen Demografickou ročenku České

republiky, ale vychází i demografické ročenky za menší územní celky (kraje, města, správní obvody obcí s rozšířenou působností, okresy apod.) a dále ročenky vědy, technologií a inovací a také různé mimořádné historické ročenky.

Speciální publikace obsahují výstupy z jednotlivých statistik. Jde buď o soubory datových tabulek a metodických informací, nebo je obsah navíc doplněn komentářem, grafy či kartogramy.

Termíny zveřejnění jsou dopředu stanoveny v Katalogu produktů. Většina publikací je dostupná jen v elektronické formě na webových stránkách, vybrané tituly mají i tištěnou podobu.

HISTORICKÉ ROČENKY

V roce 1985 vydal statistický úřad Historickou statistickou ročenku ČSSR. Takto koncipovanou ročenku vydávalo v té době pouze několik statistických úřadů na světě, např. USA, Francie, Kanada a SSSR.

Mnohem později úřad vydal publikaci Historie a současnost lesního a vodního hospodářství, Dlouhodobý vývoj bytové výstavby v České republice, Historickou ročenku statistiky energetiky a Historickou ročenku národních účtů 1990 až 2010.

ÚSTŘEDNÍ STATISTICKÁ KNIHOVNA A PRODEJ PUBLIKACÍ

Knihovna ČSÚ patří v České republice k nejstarším oborovým odborným knihovnám se specializovaným fondem. Její zrod je těsně spojen s rozvojem české a státní statistiky. Statistická kancelář brzy po svém vzniku v roce 1858 začala systematicky budovat svoji příruční knihovnu, do níž většinu přírůstků získávala výměnou za vlastní materiály. Fond využívali převážně pracovníci kanceláře. Knihovna se později stala součástí Zemského statistického úřadu království

Českého a v roce 1919 byla začleněna do nově vzniklého Státního úřadu statistického. Je nadále součástí jeho nástupců, nyní Českého statistického úřadu, a je zpřístupněna veřejnosti. V roce 1919 měla knihovna 14 tisíc svazků. Před povodní v roce 2002 to bylo již téměř 200 tisíc publikací. Povodeň knihovnu umístěnou v přízemí budovy v Praze-Karlíně zcela zdevastovala, zbylo pouze několik tisíc publikací, které v té době byly umístěny v depozitáři v Bohnicích.

Inhed po povodních se rozběhly práce na částečné obnově fondu, a to hlavně formou sbírek z nezatopených prostor ČSÚ a velkorysých darů od různých českých i zahraničních institucí. Zahraniční statistické úřady, se kterými si knihovna ČSÚ vyměňuje publikace desítky let, přispěly často celými komplety svých ročenek a dalších statistických materiálů. Dodnes knihovna doplňuje fond dary od soukromých osob a českých institucí. Většinu publikací má knihovna nyní v jednom

výtisku, proto jsou čtenářům k dispozici pouze prezentně.

V původní knihovně byly zcela zničeny i lístkové katalogy. Dnes je fond průběžně zpracováván elektronicky a informace o publikacích mohou nyní uživatelé najít v on-line katalogu na internetu: <http://library.czso.cz/>. Knihovna ČSÚ má registrovány téměř dva tisíce čtenářů. Každý z nich si průměrně ročně půjčí sedm svazků knih a časopisů.

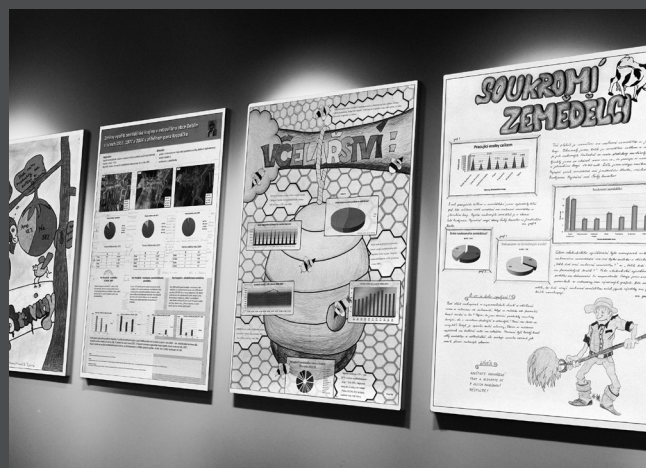

STATISTIKA: INVESTICE DO BUDOUČNOSTI

Český statistický úřad pořádal v září 2009 ve spolupráci s Českou národní bankou a Vysokou školou ekonomickou v Praze mezinárodní konferenci Statistika: Investice do budoucnosti. Tato akce navázala na velmi úspěšnou stejnojmennou konferenci, která se konala v září 2004. Obou akcí se zúčastnily stovky odborníků z celého světa.

MEZINÁRODNÍ ROK STATISTIKY

Rok 2013 byl vyhlášen Mezinárodním rokem statistiky. Český statistický úřad se do Mezinárodního roku statistiky zapojil jako jedna z 2 340 institucí z celého světa. Cílem projektu byla snaha zviditelnit statistiku jako vědu, která zásadním způsobem pomáhá při řešení národních i celosvětových problémů. Od ledna 2014 projekt pokračuje dál, ale už pod názvem Svět statistiky.

NEJLEPŠÍ STATISTICKÝ PLAKÁT

Český statistický úřad se ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze podílí na organizaci národního kola mezinárodní soutěže Nejlepší statistický plakát. Tato soutěž je vyhlašována v rámci Mezinárodního projektu statistické gramotnosti. Statistickou gramotnost lze chápat jako soubor znalostí a dovedností, díky nimž lze zpracovávat data, analyzovat je a porozumět statistickým údajům.

Soutěž je určena pro žáky základních a studenty středních škol a jejím cílem je snaha pomoci studentům se zlepšováním dovednosti popsat své prostředí po-

mocí statistiky a použít statistiku jako nástroj k hledání smyslu v každodenním životě.

V roce 2013 bylo do národního kola soutěže zasláno celkem 37 plakátů, z toho 12 ze základních a 25 ze středních škol. Vítězné plakáty z obou věkových kategorií se zúčastnily mezinárodního kola, které proběhlo na konferenci pořádané International Statistics Institute v Hongkongu.

ÚČAST NA VELETRHU SVĚT KNIHY

V roce 2013 ČSÚ poprvé prezentoval své publikace a výsledky zjišťování na mezinárodním knižním veletrhu a literárním festivalu Svět knihy, který se od roku 1995 koná v Praze. Během čtyř výstavních dní v roce 2013 se u stánku ČSÚ zastavilo zhruba 1,2 tis. osob, tj. asi 4 % ze všech návštěvníků. V následujícím roce už měl výstavní stánek ČSÚ dvojnásobnou velikost a i počet návštěvníků, které něčím zaujal, byl téměř dvojnásobný: 2,3 tisíc. To bylo asi 6 % z celkového počtu osob, které zavítaly na jubilejní 20. ročník knižního veletrhu.

ČSÚ upoutal svojí výlučností: na rozdíl od jiných vystavovatelů prezentoval více čísel než slov. Mnozí návštěvníci se kromě vystavených publikací zajímali i o webové stránky úřadu, radili se, kde mohou najít příslušné informace, jakým způsobem získají data, která potřebují.

CENA PŘEDSEDKYNĚ ČSÚ A REKTORA VŠE

Za vznikem ceny stála především snaha ocenit vynikající zásluhy a přínos jednotlivců na poli národní i mezinárodní statistiky. Cenu lze však i chápat jako jeden z kroků v rámci popularizace statistiky. Na jedné straně je nástrojem prezentace úspěchů statistiky, na straně druhé pak prostředkem vyjádření odborného uznání. Datum udělování ceny nebylo zvoleno náhodně. Na 30. dubna totiž připadá výročí narození matematika a všestranného vědce Carla Friedricha Gausse, který značně obohatil i statistickou vědu. Historicky prvním nositelem ceny se v roce 2013 stal

Lubomír Cyhelský, který většinu své kariéry zasvětil vědecké a pedagogické činnosti a přispěl k výchově řady českých i slovenských statistiků. Laureátem druhého ročníku Ceny předsedkyně ČSÚ a rektora VŠE se stal statistik, autor řady publikací, významný pedagog a akademický pracovník Jan Seger.

INFORMAČNÍ, KONZULTAČNÍ A PORADENSKÉ SLUŽBY

Na dotazy uživatelů rychle, fundovaně a ochotně odpoví pracovníci informačních služeb. Podávají nejen konkrétní informace, ale i vysvětlují odborné pojmy, zprostředkovávají údaje z databází nebo zajišťují zaslání výpisu o míře inflace. Poskytují rovněž údaje o právě konaných statistických zjišťováních a na požádání ověřují tazatele ČSÚ.

Informační služby jsou dostupné v ústředí Českého statistického úřadu i na všech krajských pracovištích. Konzultace jsou poskytovány zdarma.

STATISTICKÁ MIKRODATA PRO ÚČELY VĚDECKÉHO VÝZKUMU

ČSÚ může ze zákona poskytnout důvěrné statistické údaje právníkům tuzemským i zahraničním osobám, jejichž základním posláním je vědecký výzkum, a to právě pro účely vědeckého výzkumu a na základě uzavřené smlouvy. Smlouva stanoví podmínky ochrany důvěrnosti poskytnutých údajů a přesný způsob jejich využití v souladu s právem Evropské unie.

Vědečtí pracovníci získají anonymizovaná data, která neumožňují přímé určení zpravodajské jednotky, již se údaje týkají. Nedílnou součástí smlouvy je výzkumný projekt a složení slibu mlčenlivosti všemi osobami, které budou s daty pracovat. Data jsou zpoplatněna podle aktuálního ceníku.